

KÖNYVSZEMLE

A kentaur nyulcipőben

Gondolatok Updike 2 regényéről

VAN EGY CALDWELL NEVŰ ÖREG TANÁR VALAHOL EGY KIS AMERIKAI ISKOLA LÁBAN. A LEGCSODÁLATOSABB TANÁR -EGY-EGY ÓRÁJÁBA A FÖLD MINDEN TUDÁSA VAN ÖSSZESÜRITVE. A LEGKÜLÖNB, MÉGIS MEGTAPOSSÁ MINDENKI Ö KHEIRON, AZ ISTENEK TANITÓJA, ÉS MOST FÉL AZ ELBOCSÁTÁSTÓL, FÉL HALÁLTÓL. EZ A SZORONGÁS A REGÉNY /J. UPDIKE: A KENTAUR, EURÓPA, 66 KÜLTÖI TÉRKÉP A HALÁL ELŐTT HAJSHA UTOLSÓ NAPJAIRÓL. AZ IDŐSIKOK MÉRÉS KEVERÉSE, A MITOLÓGIAI JELENETEK, MELYEKBE UGY "TÜNIK ÁT" VALÓSÁGOS TÖRTÉNÉS, MINT FELLINI KÉPEINÉL, ÉS MÉG SZÁMOS APRÓ TRÜK "SZÁLLITJA" A KÜLÖNÖS-SEJTELMES HANGULATOT, A MODERNSÉG ÉS LÉLEK RAJZ DÉLIBÁBJÁT. MERT DÉLIBÁB EZ CSAK, SZUBJEKTIV IDŐFELFOGÁS /A TÖRTÉNETET CALDWELL HALÁLA FEJEZI BE, DE A KÖZEPÉN MÁR ELTETETIK MITOLÓGIAI APPARÁTUSA /ZIMMERMANN IGAZGATÓ, A KELEKÓTYA KÉLYENC: ZEUSZ, VERA HUMMEL, AZ IZGALMASAN SZÉP TORNATANÁRNŐ: VÉNUSZ/ MÁR RÉGI KELLÉKEI A MODERN PRÓZÁNAK. DE TALÁN SEHOL SEM ALKOTNAK VELE ILYEN SZERVES EGÉSZET. LÉLEKÁBRÁZOLÁSI TECHNIKÁJA IS UJSZERŰ, ITT-OT

ÉLESEN MEGVILÁGIT EGY-EGY RÉSZLETET, A HOMÁLYBAN MARADTAKAT PEDIG A OLVASÓ KÉPZELETÉRE BIZZA. KHEIRONT NYIL TALÁLJA A KENTAUROK CSATÁ JÁN, HALÁLA UTÁN AZ ÉGRE KERÜL, AHOL A NYILAS CSILLAGKÉP EMLÉKÉT HI DETI. EZZEL AZ ANTIK JELKÉPPÉL FEJEZI BE A SZERZŐ, HOGY AZUTÁ FELVEGYE A NYULCIPŐT: MENEKÜLJÖN A SZOKATLANTÓL, A MEGHÖKKENTŐ TŐL. ÁM EZZEL EGYUTTAL BUCSUT MÖND A LIRISÁGNAK IS. A KÖNY /NYULCIPŐ, EURÓPA, 1968./ FŐHÖSE NYUL, VALAHA MENŐ KOSARAS, MA A "ELIDEGENEDETT AMERIKAI FIATAL", AKI EGYSZERRE RÁJÖN, HOGY ÉLETE ÉR TELMETLEN. OTTHAGYJA CSALÁDJÁT, ÖREG EDZŐJÉHEZ, MAJD EGY UTCANŐHŐ KÖLTÖZIK. ÉRDEKES EMBER EZ A NYUL: MIUTÁN FELVETTE A NYULCIPŐKET FÁ RADTSÁGOT MÁR NEM VESZ, HOGY KIUTAT KERESSEN. A SZERZŐ INTELLIGENCI ÁT KÖLCSÖNÖZ NEKI, GONDOLATOKAT MÁR NEM. KIELÉGÍTETLEN. ÉS AMIKR EZEN AKAR VÁLTOZTATNI, AKKOR JÖN A "VERBÁLIS KÉJELGÉS". LEGALÁBBI IGY NEVEZI AZ UTOSZÓ-ÍRÓ /ABODI BÉLA/ A TESTI SZERELEM CSÖPPET SE NAPOS OLDALAIT, A LEÍRÓ JELENETEK TULTENGÉSÉT. EZZEL A TULZOTT BUZ GALOMMAL CSAK EGYET ÉR EL A SZERZŐ: NINCS KIÉRT ÉS MIÉRT SZURKOL NUNK. AZ EMBER ELOLVASSA AZ ERÓTIKUS JELENETEKET, MAJD VISSZAGONDO A KENTAUR HASONLÓ MOTIVUMAIRA. A KÜLÖNBség kb. EGY PORNOGRÁF KÁRTYA CSOMAG ÉS EGY AKT FESTMÉNY KÜLÖNBSE GE. ÖSSZEFoglalva: NEM MINDIG ELŐRE LÉPÉS AZ, HA VALAKI MEGHÓDOL A HA GYOMÁNYOKNAK; HA A BÜSZKE KENTAUR NYULCIPŐT HUZ FEL.

BENE KÁLMÁN